

ПУЛЬС

Крэдытная лінія на закупку камбайнаў і трактароў

Крэдытны камітэт ААТ «Белаграпрамбанк» прыняў рашэнне аб адкрыцці крэдытнай лініі для выдачы доўгатэрміновых ільготных крэдытаў арганізацыям, якія абслугоўваюць сельскую гаспадарку, на закупку зерня, кормаў, абсталявання камбайнаў і трактароў на агульную суму 10,3 млрд. рублёў.

Плануецца, што крэдыты будуць выдзелены пад палову стаўкі рэфінансавання Нацбанка Беларусі, якая зараз складае 22 працэнты гадовых.

Аляксей АРЭШКА.

Максім Мірны выйшаў у чвэрцьфінал

Беларус Максім Мірны і індзец Махеш Бхупаті выйшлі ў чвэрцьфінал парнага разраду Адкрытага чэмпіянату Францыі па тэнісе. У трэцім раўндзе яны абыйралі харавакі дуэт у складзе Марыё Анчыча і Івана Любічыча — 6:2, 6:2.

У наступным раўндзе беларуска-індзейскі дуэт сустрэнецца з Карстэнам Брашам (Германія)/Саргісам Саргісанам (Арменія), якія перамаглі ў 1/8 фіналу палякаў Марыюша Фіртэнберга/Марціна Маткоўскага — 6:7, 6:1, 8:6.

Алег РАЯВЕЦ.

Восем чалавек загінулі падчас пажараў за мінулы тыдзень

На працягу тыдня пажарамі знішчана таксама 40 пабудов, 2 адзіны тэхнікі. Агнём пацалована 129 пабудов, 14 адзінаў тэхнікі. Прачынены ўрон склаў 134,4 мілья. рублёў.

З пачатку года ў Беларусі адбылося 4509 пажараў. У выніку пажараў загінулі 535 чалавек, у тым ліку 28 дзяцей. У параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года гібель людзей на пажарах скарацілася на 12 працэнтаў, а колькасць пажараў — на 16 працэнтаў.

Дзмітрый БЕЛЬСКИ.

Займаўся вырабам падробных грашовых купюр ЗША

У горадзе Жабінка (Брэсцкая вобласць) супрацоўнікі крымінальна-нагляду вышукі мясцовага РАУС затрымалі мясцовага жыхара, у якога канфіскавалі 18 фальшывых грашовых купюр ЗША рознага наміналу.

Папярэдняе ўстаноўлена, што купюры з выкарыстаннем камп'ютэрнай тэхнікі вырабілі да 17-гадовага жыхара Брэста. У аднаго з іх пры вываз канфіскаваны манитор, сістэмны блок, прынтэр і пяць відэакарт. Палазнікаў змяшчалі ў ізалятар часовага ўтрымання. Праводзілася расследаванне.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Сутыкнуўся электрацягнік з мікрааўтобусам

Ранішай 30 мая на неаходным пераезе Бяроза-Картузская — Аранчыцы паблізу вёскі Кабакі (Бярозаўскі раён) адбылося сутыкненне электрацягніка, што накіроўваўся з Баранавічаў у Брэст, з мікрааўтобусам «Фольксваген Транспортер».

Як паведамілі БелаПАН у аддзеле ўнутраных спраў на транспарце ўсё Брэсцкае абласнае камітэта кіроўца выехаў на чыгуначныя рэйкі пры працягненні светлавых і гукавых сігналаў. За рулём аўтамабіля знаходзіўся жыхар вёскі Малеч Бярозаўскага раёна і тры пасажыры-пенсіянеры 65—78 гадоў. Усе яны ехалі на наважэсцкую ў вёску Горск з нагоды свята Сямхі. У выніку сутыкнення кіроўца і жанчыны загінулі на месцы.

Рух цягнікоў быў затрыманы амаль на паўтары гадзіны.

Ларыса ШЫГАНОВА.

Дастаткова не прайграець

На мадальніцкім чэмпіянаце Еўропы па футболе, што праходзіць у Германіі, зборная Беларусі прыняла змагацца за пухавіч на Алімпійскай гульні ў Афінах, куды трапіць з лепшай каманды еўрапейскага першынства. Каб прайсці ў пухавіч, падараным Юрыя Пунтусе дастаткова не прайграць 1 чэрвеня зборнай Сербіі і Чарнагорыі ў заключным матчы пухавічнага турніру.

Пасля двух тураў натарале Беларусі — 4 ачкі. Далей ідуць Італія, Сербія і Чарнагорыя — па 3 і Харватыя — 1.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Дэмаграфічны крызіс Талачыншчыны

Штогод усе больш неспаспелыя рэбяткі дэмаграфічнай сітуацыі ў Талачынскім раёне Віцебскай вобласці. За студзеня — красавік бягучага года ў раёне памёрлі і загінулі пры розных абставінах 270 чалавек, а нарадзілася толькі 94.

Летас на Талачыншчыне, якую нельга назваць самым бедным раёнам вобласці, развіталіся з жыццём 729 чалавек, у іх 22 скончылі самазніжэнне, 12 загінулі ў дарожна-транспартных здарэннях, 9 чалавек сталі ахвярамі забойстваў і атрыліхавых нападаў, шасцера патанулі.

Сацыялісты лічаць, што сёлета ў раёне колькасць памёрлых і забітых можа склаці каля 800 чалавек — амаль на 200 больш, чым летас.

Электронная «халіява»

Амаль 30 мільянаў рублёў страт за кароткі час панёс Віцебскі завод радыёэлектронікі, які падарыўся пастаўліць камплектуючыя дэталі расійскай фірме «Мікраэлектронныя сістэмы» з сыравіны зачынач.

Усё б добра, калі б гэтыя вырабы не адпусціліся за мяжу па штурху зніжэння цэн — дзесяціх за сабекошт. У выніку гэтай і шэрагу іншых выдатных знешнеэканамічных аперацый дэбютарская запіска за аказання паслуг дазгучыла 800 тысяч расійскіх рублёў. А выручка, якая ўсё ж атрымалася, пераключыла з перавышэннем тэрміну на 98 дзён.

Даўно вядома, што зніжэнне цэнаў у адным месцы выклікае іх з'яўленне ў іншым. Таму не выключана, што экспертнае страты віцебскай вытворчай электронікі абвяснілі выгадай для пэўных асоб не толькі ў Расіі, але і ў нас. Над тым, хто нагэру паў на стратным экспарте, цяпер ламаюць галовы спецыялісты Камітэта дзяржаўна-прамысловага.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

ОАО "МИНСК-ЛАДА"
LADA Генеральный импортер ОАО "АвтоВАЗ" в РБ.
ВСЕ ВИДЫ РЕМОНТА АВТОМОБИЛЕЙ ВАЗ
И ЕВРОПЕЙСКИХ АВТО ДО 1994Г. ВЫПУСКА.
РЕМОНТИРУЙТЕСЬ НА "ЛАДАХ"
НЕ ОСТАНЕТСЯ В НАПЯТІИ!
СКИДКИ ВЫХОДНОГО ДНЯ
НА ЗАПЧАСТИ 5%
НА УСЛУГИ 10%
(017) 275-37-00, 275-84-93
Минск, ул. Серова, 1
Автомобили: (017) 275-85-60, 275-18-05
Запчасти: (017) 275-26-33, 275-36-07

Курсы замежных валют на 1 чэрвеня

Нацыянальны банк Беларусі ўстанавіў на 1 чэрвеня наступныя афіцыйныя курсы замежных валют:

1 доллар ЗША — 2.152 рублі	1 літоўскі літ — 761,89
1 еўра — 2.630,71	1 мадальскі літ — 179,26
1 расійскі рубель — 74,21	1 нарвежская крона — 320,46
1 аўстрыйскі доллар — 1.539,86	1 польскі злоты — 565,87
1 балгарскі лей — 1.351,08	1 сінгапурскі доллар — 1.267,60
1 латвійскі лат — 353,72	10.000 турэцкіх лір — 14,35
1 СДР — 3.160,90	1 украінская грыўна — 404,25
1 ісландская крона — 30,13	1 англійскі фунт стэрлінгаў — 3.948,60
1 казахскі тэнге — 15,73	1 чэшская крона — 83,12
1 канальскі доллар — 1.581,36	1 шведская крона — 289,14
1 кувейцкі дынар — 7.299,86	1 швейцарскі франк — 1.720,77
1 кыргызскі сом — 48,98	1 эстонская крона — 168,15
1 латыўскі лат — 3.996,29	

Народная воля

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаеца — +17...+19, сонечна, уначы — +6...+8, на працягу сутак — без ападкаў; у Брэсце ўдзень — +18...+20, сонечна, уначы — +8...+10, на працягу сутак — без ападкаў; у Гродне ўдзень — +17...+19, сонечна, уначы — +7...+9, на працягу сутак — без ападкаў; у Віцебску ўдзень — +15...+17, сонечна, уначы — +4...+6, на працягу сутак — без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +18...+20, сонечна, уначы — +8...+10, на працягу сутак — без ападкаў; у Магілёве ўдзень — +17...+19, сонечна, уначы — +5...+7, на працягу сутак — без ападкаў.

www.meteo.by

Пейджинговую связь

редакции обеспечивает

МОБИКОМ

пейджинг-система

(017) 222-46-51

(017) 222-46-52

ПРАТЭСТ

Хто «заказаў» «Народную волю»?

Шаноўныя чытачы!

Як Вы памятаеце, менавіта такі заглавак суправаджаў публікацыю ў «Народнай волі» 19 лістапада 2003 года. На выклік жалы, мы вымушаны павярнуць яго сёння. Таму што пытанне, якое мы адкрыта паставілі шэсць месяцаў таму, не згубіла сваёй вострасці, а, наадварот, набавіла дэсавазначальнае значэнне. І не толькі для «Народнай волі» — для ўсёй Беларусі.

Учора адбылося пасяджэнне судовай калегіі па грамадзянскіх справах Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь.

Судзіі: **Г.Самалюк** (старшыня) і **М.Бабоў** разглядалі пратэст на вызначэнне судовай калегіі Мінскага гарадскога суда па іску Я.Рыбакова да УП «Народная воля», **М.Коктыш** і **Э.Язерскай**. Судовай калегія ў складзе **Н.Жупікавай**, **І.Цысік**, **Г.Глухоўскай** змяніла рашэнне суда Ленінскага раёна г.Мінска, значна павялічыў суму кампенсацыі, якая павялічыла Я.Рыбакова, што словы Я.Язерскай, якія прыведзены вышэй, не адпавядаюць рэчаіснасці, «гэтыя дзеяння рэпутацыю, прыняццё сепар і з'яўляюцца».

Можна перагартыць увесць архіў Мінскага гарадскога суда (і не толькі яго), і не знойдзеш аналагічнай справы з падобным рашэннем. Вядома, ні УП «Народная воля», ні журналіст газеты **М.Коктыш**, ні экс-гэвалетар **Э.Язерская** не маглі змяршыць з такой несправядлівасцю і не захачелі, каб Мінскі гарадскі суд «засвабодзіў» у Кнізе рэкордаў Гітлера, а таму звярнуліся з грамадзянскай скаргай у Вярхоўны суд краіны.

Мы лічылі і лічым, што і суд першай інстанцыі (суддзя **С.Хрыпач**), і калегія Мінскага гарадскога суда ў складзе **Н.Жупікавай**, **І.Цысік**, **Г.Глухоўскай**, і старшыня Мінгарсуда **М.Араўска**, да якога мы таксама звярталіся, неаб'ектыўна, паварожна, тэндэнтна павялічылі да разгляду справы. Сёння гэта можна сказаць і ў дачыненні да калегіі па грамадзянскіх справах Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь у складзе **В.Самалюк** (старшыня), **М.Бабова** і **Г.Самалюк**.

Але каб, як кажуць, па свежых слядах аналізаваць паставу калегіі Вярхоўнага суда, мы нагадалі чытачам, з-за чаго разгараўся сыр-бор, як разглядалася справа ў першай судовай інстанцыі, у другой... Паколькі графік значна нумары ў друк не дазваляе прывесці над новым стабым карынтанам, далей мы абмяжэўся фрагментамі публікацыі ад 19 лістапада 2003 года.

За што?

Больш за два гады таму, 10 кастрычніка 2001 года, у «Народнай волі» пад рубрыкай «Бомба» была публікавана заметка аб былой вядучай Беларускага тэлебачання **Элеаноры Язерскай** «Піць павод людзей і гарантырую».

...Моя перадача не выходзіла іза-за трох чалавек, якія не ўмеліся прэ-

вратіць Беларускае тэлебачанне в рушны», — сказала тады Язерская.

І яна пералічыла прозвішчы тых адказных асоб (уключаючы, канечне, тагачаснага намесніка старшыні Бела-радыёкампаніі Рыбакова), па віне якіх усё гэта адбылося. Далей Язерская гаварыла аб тым, чым пуніліся калідоры тэлебачання ў той час: «На саветы гэтых людзей сёння, гаворят, не толькі смерць юнай і талантливой Юлі Космачевой, но і экс-председателя телерадиокомпани, честнейшего и порядочнейшего человека Валерия Скорцова».

Канечне, не мелася на ўвазе прамое збыства кагосьці, падраўнявалася, што та шэраж маральна-псіхалагічная атмосфера, якая панавала на паверхах кампаніі, адмоўна адбіваўся на многіх супрацоўніках.

Пасля з'яўлення інтэрв'ю **Элеаноры Язерскай** ніякіх абвясненняў не было. Толькі праз два гады старшыня НДТРК **Я.Рыбакоў** выказаў, што словы Я.Язерскай, якія прыведзены вышэй, не адпавядаюць рэчаіснасці, «гэтыя дзеяння рэпутацыю, прыняццё сепар і з'яўляюцца».

Пасля з'яўлення інтэрв'ю **Элеаноры Язерскай** ніякіх абвясненняў не было. Толькі праз два гады старшыня НДТРК **Я.Рыбакоў** выказаў, што словы Я.Язерскай, якія прыведзены вышэй, не адпавядаюць рэчаіснасці, «гэтыя дзеяння рэпутацыю, прыняццё сепар і з'яўляюцца».

Суд першы

26 верасня 2003 года пратэстнік **Рыбакоў** разглядаў суд Ленінскага раёна. Вёў справу суддзя **Сяргей ХРЫПАЧ**. За пачатку судовага па-сяджэння галоўны рэдактар «Народнай волі» **Іосіф СЯРЭДЗІЧ** у прысутнасці свелькаў уладкаваў у Рыбакова, ці мае той намер вышэйшай дадатковай патрабаванні да іску. Рыбакоў адказаў, што ніякіх дадатковых патрабаванняў не будзе. Толькі звышчы з гэтай «дэж-таліскай» дамоўляюцца і было вы-рашана прызнаць іск — маўляў, ці вярта распрацаваць шматмесечную іхню, каб кожны дзень трыба рабіць газету.

Анак у ходзе судовага пасяджэння пратэстаўнік **Рыбакоў**, які сядзеў побач з ім, нечаканна шмат для катэ з прысутных абвясціў дадатковыя матэрыялы патрабаванняў: у якасці кампенсацыі маральнай школы спаніах з «Народнай волі» 200 000 000 рублёў (каля 100 тысяч долараў), з **Коктыш** і **Язерскай** — па 20 000 000 рублёў (каля 10 тысяч долараў з кожнай).

На абвясненні **Іосіфа СЯРЭДЗІЧ**а, заявіў у судзе — я, маўляў, не магу рас-тлумачыць, чым кравіваў Рыбакоў, вы-значнае суму кампенсацыі. І тут «аб-рунтаванне» знайшоў суд — высокая пасада істна. Хоць па Канстытуцы перад законам, а значыць, і судамі ўсе роўныя.

Безумоўна, у такім выглядзе ніхто з адказчыкаў не стаў прызнаваць іск, тым больш што маральныя пакеты Рыбакова

няк не былі абгрунтаваны. Ды і не цягнуць яго пакеты, на погляд любога шчырага разважачага чалавека, на сто тысяч долараў. І ўвогуле, ці былі яны? Па-першае, як вядома, маральныя пакеты ў большасці выпадкаў не толькі кепска адбіваюцца на знешнім выглядзе, але і цягнуць парашэнні нервовай сістэмы, дрэнна ўплываюць на вынікі працы. Выглядаў жа спадар **Рыбакоў** у судзе нармальна. Па-другое, праз нека-торы час пасля той публікацыі **Рыбако-ва** павысілі ў пасадзе — ён стаў галоўна-га **Белтэлерадыёкампаніі**. Па-трэцяе, калі маральныя пакеты **Рыбакова** былі такімі ж сур'ёзнымі, які і сума, атучаная ў зале суда, значыць, ён як мінімум павінен быў звярнуцца да доктара. Але ніякіх да-кументаў і рэзультатаў суду **Рыбакоў** не прадставіў.

Каб больш сур'ёзна падрыхтавацца да працы, галоўны рэдактар газеты «Народная воля» **І.Сярэдзіч**, атла-дальнік **М.Коктыш** і былая тэлеведучая **Э.Язерская** папрасілі суддзю перанесці судовае пасяджэнне і прадставіць ім час на заключэнне дамоўленасці і пра-вадзненне кансультацый з адвакатамі. У заўважэннях суддзя адмовіў.

Больш за ўсё, у гэты дзень галоўны рэдактар «Народнай волі» накіроўваў у камандзіроўку ў Польшчу. Аднак і гэтую акалічнасць суддзя пачаў існэраваць. Ахліпшы апалявены халідаўшчы, ён прыступіў да разгляду справы **без Ся-рэдзіча і без адвакатаў**. **М.Коктыш** і **Э.Язерская** былі бясспрыяны пераказан-суддзю ў тым, што па Канстытуцы ўсе яны маюць права на юрыдычную дапа-мугу і хочучы мець адкаскую пад-трымку.

Калі суддзя пакінуў без увагі прось-ба адвакатаў, нікогт юрыдычнай падтрымкі, яны ў знак пратэсту пакінулі залу пасяджэння. «Народная воля», якая прытрымлівалася прынімаць до-макратыі, не магла дапусціць, каб суд ператварыўся ў судзілішча.

У адсутнасці адвакатаў справу раз-глядаў за пару гадзін. Суд вырашыў прызнаць звесткі, апублікаваныя ў за-метцы «Піць павод людзей і гаранты-рую» не адпавядаюць рэчаіснасці, які гавораць гонар, годнасць і дэсава рэ-путацыю **Рыбакова**. Абавязак УП «Народ-ная воля» апублікаваць абвясненне гэтых звестак шляхам выкладання рэзальнай часткі рашэння суда ў гэтым «Народ-ная воля». А таксама ўтрымаць з вы-давецкага прыняцця ўнітарнага прадпры-емства «Народная воля» на карысць **Рыбакова** маральную школу ў памеры 10 000 000 рублёў, з **Коктыш** і **Язерскай** — па 1 000 000 з кожнай.

(Невялікі штыр: пратэстаўнік **Рыба-кова**, чалавек з юрыдычнай адукацыяй, заявіў у судзе — я, маўляў, не магу рас-тлумачыць, чым кравіваў Рыбакоў, вы-значнае суму кампенсацыі. І тут «аб-рунтаванне» знайшоў суд — высокая пасада істна. Хоць па Канстытуцы перад законам, а значыць, і судамі ўсе роўныя.)

Анак **Рыбакова** вызначаны судом

ЭКСКЛЮЗИВ

Геннадий НОВИЦКИЙ:

«Я не рыбак и не картежник...»

Председатель Совета Республики Национального собрания Республики Беларусь **Геннадий НОВИЦКИЙ** выбирает здоровый образ жизни.

Не пьет. Не курит. Катается на велосипеде и лыжероллерах.

Утверждает, что уборка дома — это тоже своего рода физкультура.

Геннадий Васильевич признается, что активный образ жизни помогает ему сохранять не только тонус, но и высокий душевный статус.

В интервью «Народной воле» Геннадий Новицкий делится секретами покорения карьерных вершин.

— По натуре я не политик, — говорит Геннадий Новицкий. Я хозяйственник. Я не могу сказать, что человек, который прошел путь до премьер-министра, не политиком уже быть не может. Все зависит от природы человека. Кто-то действительно стремится стать политиком. Я не стремился и не мечтаю о такой карьере. Я всегда хотел быть хорошим хозяйственником. Но судьба так распорядилась...

Клянусь, что у меня никогда не было амбиций с точки зрения карьеры, высоких должностей. Я всегда старался выполнять задачи, которые на меня возложены, опираясь на опытных руководителей и собственную теоретическую подготовку.

Я изучал науку управления. Есть хорошие правила: всегда старайся быть как бы на ранг выше. Если ты не можешь сказать, что человек, который прошел путь до премьер-министра, не политиком уже быть не может. Все зависит от природы человека. Кто-то действительно стремится стать политиком. Я не стремился и не мечтаю о такой карьере. Я всегда хотел быть хорошим хозяйственником. Но судьба так распорядилась...

Клянусь, что у меня никогда не было амбиций с точки зрения карьеры, высоких должностей. Я всегда старался выполнять задачи, которые на меня возложены, опираясь на опытных руководителей и собственную теоретическую подготовку.

Я изучал науку управления. Есть хорошие правила: всегда старайся быть как бы на ранг выше. Если ты не можешь сказать, что человек, который прошел путь до премьер-министра, не политиком уже быть не может. Все зависит от природы человека. Кто-то действительно стремится стать политиком. Я не стремился и не мечтаю о такой карьере. Я всегда хотел быть хорошим хозяйственником. Но судьба так распорядилась...

Клянусь, что у меня никогда не было амбиций с точки зрения карьеры, высоких должностей. Я всегда старался выполнять задачи, которые на меня возложены, опираясь на опытных руководителей и собственную теоретическую подготовку.

Я изучал науку управления. Есть хорошие правила: всегда старайся быть как бы на ранг выше. Если ты не можешь сказать, что человек, который прошел путь до премьер-министра, не политиком уже быть не может. Все зависит от природы человека. Кто-то действительно стремится стать политиком. Я не стремился и не мечтаю о такой карьере. Я всегда хотел быть хорошим хозяйственником. Но судьба так распорядилась...

Клянусь, что у меня никогда не было амбиций с точки зрения карьеры, высоких должностей. Я всегда старался выполнять задачи, которые на меня возложены, опираясь на опытных руководителей и собственную теоретическую подготовку.

Я изучал науку управления. Есть хорошие правила: всегда старайся быть как бы на ранг выше. Если ты не можешь сказать, что человек, который прошел путь до премьер-министра, не политиком уже быть не может. Все зависит от природы человека. Кто-то действительно стремится стать политиком. Я не стремился и не мечтаю о такой карьере. Я всегда хотел быть хорошим хозяйственником. Но судьба так распорядилась...

Клянусь, что у меня никогда не было амбиций с точки зрения карьеры, высоких должностей. Я всегда старался выполнять задачи, которые на меня возложены, опираясь на опытных руководителей и собственную теоретическую подготовку.

— А хорошо ли Вы знаете жизнь простых людей? Иasto ли общаетесь с народом? Например, многие министры жалуются, что из-за обилия совещаний и бумажной волокиты времени на это не остается...

— Я всегда общался с простыми людьми. Сейчас, напри-

с большим интересом изучаю и знакомлюсь с работой в регионах и пытаюсь вместе с местной властью искать пути решения каких-то проблем. Проблемы всего в законодательной сфере: налоги, бюджетное обеспечение...

— Ваш предшественник Александр Войтович признает, что, будучи третьим лицом в государстве, он мало на что мог повлиять. Вы считаете, что государство имеет вообще возможность влиять на ситуацию?

— Подобные проблемы есть в любом обществе. Я это от сердца говорю, очень искренне... Например, недавно в качестве наблюдателя я был приглашен на заседание ассоциации верхних палат сената европейских стран. Я уже не в первый раз в сенате Польши, все больше и больше узнаю, как они работают...

В любом обществе, особенно в несовершенном, один человек, даже если имеет высокую должность, никак не может на все влиять. Смысл демократии состоит в том, что любые решения принимаются в результате обсуждения, через дебаты, через споры...

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

В свой юбилей Сергей Журавель выйдет на сцену

Сегодня известному актеру исполняется 50 лет

Сергею никогда не дашь его возраст. Он говорит, что специально ничего не делает, чтобы выглядеть моложе. «Наверное, это гены», — поясняет он. — Моему отцу тоже всегда давали лет на 10 меньше».

Журавель признается, что не подводит промежуточные итоги, не анализирует, что значит для него 50 лет. Он замечает, что сегодня у него есть главное: любимая работа, любимая женщина и взрослый сын. Живы его родители — и это тоже счастье.

Сегодня смело можно сказать, что в театре выбирают не его, а он. В кино для Журавля важен процесс, поэтому большое значение имеет то, какой режиссер предложил роль.

Есть в жизни актера еще одно давнее занятие — работа на «Альфа-радио».

В молодости я был подвержен самокритике, — говорит Сергей. — Каждый раз, когда выходил на сцену, волновался, понравился ли зрителям, что скажут знакомые о моей работе. Это были какие-то юношеские желания производить на всех хорошее впечатление. А потом я пришел к выводу, что сомнение в себе — главный враг мужчины. И зачастую оно не оправдано. Думаю, с этим связан и так называемый кризис среднего возраста. Чем больше мужчина полагается в себе сомнение, тем будет лучше. Ему будет комфортнее...»

В свой юбилей Сергей выйдет на сцену в роли цензора в премьерном спектакле Моло-

На фото: Сергей Журавель с любимой женщиной Ольгой Калабан.

дежного театра «Академия смеха». Коллеги поздравят Журавля прямо в театре. Праздничного домашнего ужина 1 июня не будет. Возможно, торжества состоятся в выходные дни. Но Сергей пока не определился, где

лучше отпраздновать 50-летие.

Мария ЭЙСМОНТ.

Интервью с актером читайте в ближайших номерах «Народной воли» на полосе «Семейная кола».

ПУЛЬС

МАЗ адправіў у Кемерава першую партыю аўтобусаў

Мінскі аўтамабільны завод адправіў у Кемерава (Расія) першую партыю з 5 гарадскіх сучасных аўтобусаў асвабодзіўшы іх ад класа «МАЗ-105» умяшчальнасцю больш за 160 чалавек кожны. Зараз рыхтуюцца адправіць другую партыю з 6 аўтобусаў.

Гэты кантракт — толькі пачатак супрацоўніцтва беларускага прадпрыемства з кемеравскімі спажывачамі. Ужо на працягу гэтага года Кемерава плануе ажыццявіць значныя закупкі аўтобусаў «МАЗ».

У Расію і Вялікабрытанію

Беларусь па выніках першага квартала 2004 года экспартавала тавараў на 2 млрд 857,2 млн. долараў, што на 26,7 працэнта перавышае паказчык аналітычнага перыяду мінулага года. Найбольш высокі аб'ём паставак прадукцыі ажыццэўлены ў Расійскую Федэрацыю — 1 млрд 325 млн. долараў. Другім найбуйнейшым гандлёвым партнёрам Беларусі сярод дзяржаў СНД з'яўляецца Украіна, куды ў першым квартале экспартавана тавараў на 108,8 млн. долараў.

Сярод краін далёкага замежжа найбольш актыўны гандаль вёўся з Вялікабрытаніяй. Аб'ём беларускага экспарту ў гэтую краіну дасягнуў 284,1 млн. долараў. На 148,9 млн. долараў узраслі паставкі ў Польшчу.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

За спробу даць хабар

Супрацоўнікі Упраўлення КДБ па Віцебскай вобласці сумесна з Шумілінскім РАУС затрымалі індывідуальнага прадпрымальніка з Наваполацка, 1968 года нараджэння. Ён падазраецца ў тым, што спрабаваў даць хабар (50 долараў ЗША і 200 тысяч рублёў) супрацоўніку міліцыі. Гэты грошы мелі быць платой за беспераходны прапуск аўтамабіля «Мерседэс» з артэхнікай, што належала прадпрымальніку, коштам каля 17 тысяч долараў ЗША. Груз перавозіўся з парушэннямі заканадаўства.

Андрэй АЛЯКСАНДРАЎ.

Падазраецца ў крадзяжы звыш 23 мільёнаў рублёў

Беларуская транспартная пракуратура завядае крымінальнай справа па арт. 210 ч. 4 «Крадзеж шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі». Крымінальнага колекса ў дачыненні да 29-гадовай жанчыны, галоўнага бухгалтара ТОО «Мабікс» (Мінск).

Як паведаміў БелаПАІН ва ўпраўленні ўнутраных спраў на транспарце МУС Беларусі, падазраная на працягу студзеня — сакавіка 2003 года, ажыццяўляючы прымг грашовых сродкаў і значу іх у адзін з філіялаў ААТ «Белінвестбанк», шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі і падарбкі дакументаў учыніла крадзеж грашовых сродкаў на суму больш за 23 мільёны рублёў, што належалі прадпрыемству.

Крымінальная справа завядае на падставе матэрыялаў ўпраўлення Камітэта па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй МУС.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Хто «заказаў» «Народную волю»?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Принимая решение об увеличении размера денежной компенсации морального вреда, подлежащей возмещению с Коктыши М.Г. и Езерской Э.А. в пользу истца, суд кассационной инстанции в достаточной степени не исследовал вопрос об имущественном положении указанных ответчиков, свои выводы в этой части не мотивировал.

При таких обстоятельствах с выводами в определении судебной коллегии об увеличении размера денежной компенсации морального вреда, подлежащей возмещению в пользу Рыбакова Е.В. с Коктыши М.Г. и Езерской Э.А. с 1.000.000 руб. до 3.000.000 руб. с каждой, согласиться нельзя.

Определение судебной коллегии в этой части подлежит отмене, а решение суда Ленинского района г. Минска от 26 сентября 2003 г. о возмещении с Коктыши М.Г. и Езерской Э.А. в пользу Рыбакова Е.В. денежной компенсации морального вреда в размере 1.000.000 руб. с каждой — оставлению в силе.

Як бачыце, ні слова пра УП «Народная воля». І калегія пры аб'яўшэнні рашэння — таксама ні слова пра «Народную волю». Дарэчы, як і пра грубейшыя парушэнні працэсуальных норм з боку суду ніжэйшых інстанцый. Атрымаўшы, што судовы калегія Вярхоўнага суда засталася глухай, аб'яваўчай у адносінах да парушэння яго аякісці Закона. Калі афіцыйная частка пасаджэння як быццам закончылася, з вуснаў аднаго з судзяў вырвалася:

рашэнне — у месжах пратэсту.

Знаёмы прыбег: Іван Кісас на Пятра.

А на каго будзе ківаць Пётр?

Мы маем на ўвазе старшыню Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь спадара В.Сукла, да якога мы абавязкова звернемся ў бліжэйшыя дні.

Наўжо і на самай справе нехта «заказаў» «Народную волю»?

Калі такі чалавек існуе ў рэальнасці, акажам: «Народная воля» будзе выдавацца, пакуль будзе жыць на гэтай зямлі хоць адзін не супрацоўнік.

Марыя КОКТЫШ, Іосіф СЯРЭДЗІЧ.

Прамова ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь заснавальніка і галоўнага рэдактара газеты «Народная воля» Іосіфа Сярэдзіча

Шаноўны Высокі суд!

Спадыся, што юрыдычны бок справы прафесійна патлумачыць адвакаты. Я хачу давесці да Вашых вяслаў наступнае.

У інтэрв'ю «Народнай волі» вядомыя тэлеведучыя Элеанора Язерская сказала: «...Моя перамога не выйшла із-за трох чалавек...». І першым назвала сярод іх Рыбакова. «На совети этих людей сегодня, говорят, не только смотреть юной и талантливой Юли Космачевой, но и экс-председателя Валерия Сковороды».

Заўважце, у гэтых словах адсутнічае крымінальнае афарбоўка. Язерская не сцвярджае, што спадар Рыбакоў некага забіў. У той жа час чалавек, які іграў не апошняю, а, быццам, галоўную ролю ў фарміраванні маральна-псіхалагічнага клімату ў шматлікім калектыве, не можа не несці адказнасці за тое, што адбылося ў Бэлтэрадыёкампаніі. Я маю на ўвазе — маральны адказнасці.

Паспрабуйце ў сувязі з гэтым крыху паразважаць. У першым выпадку гаворка ідзе пра суіцыд маладой рэжысёркі, а ў другім — пра нечаканую смерць старэйшага бэлтэрадыёкампаніі, які толькі-толькі заступіў на гэтую высокую пасаду. Шпёр не для каго не сакрэт, што людзі, якія, шкада, развіталіся з жыццём, спазналі падчас работы на бэлтэрадыёкампаніі выкліч дыскамфорту, а далейшай — тая атмасфера, якую стварыла ранейшая кіраўніцтва Бэлтэрадыёкампаніі, да якой належыў і спадар Рыбакоў, не спрыяла нармальнай працы людзей, іх душэўнай раўнавазе. Гэта, дарэчы, сцвярджаюць і ў калектывным лісце супрацоўніку тэлебачання, які маеша ў судовай справе. І жалаючы гэта прызнаваць ці не жалаючы тагачасна кіраўнікі Бэлтэрадыёкампаніі, але нездаравая маральна-псіхалагічная абстаноўка ў многім была створана іх дзеяннямі. Падкрэсліваю да Высокага суда: у адміністрацыйнай іерархіі спадар Рыбакоў займаў ключовую пазіцыю. Пакаль на пасадзе старэйшага тэлерадыёкампаніі яго папярэднік доўга не затрымліваўся, то ён, першы намеснік, у асноўным і вызначаў галоўныя правы дзеянісці шматліка калектыву. І, безумоўна, ён быў у адказе за ўсё, што адбывалася. Я ўпэўнены, што калі ў яго былі хоць рэшткі сумлення, то ён перажываў і за судзіў Юлі Космачову, і за раптоўную, але, як перакананы многія супрацоўнікі БТ і блізкія сваякі, справажана-му менавіта адным маральна-псіхалагічным кліматам смерць Валерыя Аляксандравіча Сковороды, і за многіх іншых. Між іншым, пра тое, што сёння даводзіцца раскрысцьваць след-

чым, першым даведзўся толькі што прызначаны на пасаду старшыні Бэлтэрадыёкампаніі спадар Сковороў. І, як Вы ведаеце, не вытрымаў сэрца! Але вярнуўся да тэмы нават адказнай ролі кіраўніцтва любой арганізацыі, любой установы, любога вельмства. Ягор Рыбакоў — не шэраговы супрацоўнік БТ, ён з першага дня сваёй працоўнай дзейнасці ў Мінску знаходзіўся ў кіраўніцтве Бэлтэрадыёкампаніі. І, вядома, быў у адказе за ўсё, што мела месца ў працоўным калектыве. Памятаеце, як аднойчы кіраўнік дзяржавы, адказваючы на вельмі непрыемнае пытанне — пра знікненне ў Беларусі вядомых палітыкаў, сказаў: «Я, я нясу адказнасць за ўсё, што адбываецца ў краіне. Адсюль выкае: кіраўнік арганізацыі ў адказе за ўсё, што адбываецца ў яго арганізацыі».

Такім чынам, Высокі суд, калі я паднімаю ў друк інтэрв'ю спадары Рыбакова, не чапайце мяне, я забраў усе, як улада пазбавілася такога прычэпавага апанента, які масавая незалежная газета «Народная воля». Таму і памер грашоватага спагнання быў вызначаны не 100 і не 200 тысяч рублёў, нават не мільёна, а — 200 мільёнаў. Пры гэтым добра разумеючы, што такіх вельмішніх сродкаў рашацкія ніколі не знайдуць. Як і тое, што нацыя суды пры вызначэнні памераў грашоватай кампенсацыі кіруюцца практыкай, калі чалавечы жыццё ацэньваюцца выплатамі ў 2—3 тысячы ўмоўных адзінаў. А Ягору Рыбакову, які сёння знаходзіцца за кратамі, падаваў у 50 разоў больш! Нават калі выхадзіць з рашэння Мінскага гарадскога суда, то яго называць інакш як расправай з «Народнай воляй».

Спрабуйцеся спадар Рыбакоў, за супрацьзаконана дзеянні ён ужо нясе адказнасць, знаходзіцца чарговы месяц у следчым ізалятары. А ў сённяшняга Высокага суда ёсць усе падставы поўнасна, падкрэсліваю — поўнасна, апраўдаць іх «Народную волю», так і Марыну Георгіеўну Коктыш, Элеанору Аркадзеву Язерскую. Такім, толькі такім чынам калегія Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь зможа замацаваць станоўчы імідж адной з галін улады, які, на жаль, у апошнія гады пахіснуўся як на ўнутраным, так і на міжнародным узроўні.

Шаноўны судзілі!

«Народная воля» патрэбна Беларусі, у тым ліку і яе ўладам. Калі Ваша рашэнне будзе аб'ектыўным, у адпаведнасці з літаральнага, а не пад ушкім пэўных сіл — Беларусі будзе Вам удзячна.

31.05.2004 г.

Калаж Алеся СЛІПЧА.

Афіцыйнае паведамленне (на мове арыгіналаў) пра чалавека, гонар, годнасць і дэлавая рэпутацыя якога, згодна з вызначэннем судовай калегіі на грамадзянскіх справах Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь у складзе Валерыя САМАЛЮКА, Мікалая БАБКОВА і Ганны САКАЛОУСКОЙ, каштуе 52 мільёны рублёў.

Шейман расказаў Лукашэнка о Рыбакове і других делах

Александр Лукашенко 2 марта принял с отчетом Генерального прокурора Виктора Шеймана. Генпрокурор доложил главе государства о ходе расследования ряда уголовных дел, получивших большой общественный резонанс. В частности, республиканской прокуратурой продолжалось следствие по уголовному делу в отношении бывшего председателя Бэлтэрадыёкампаніі Рыбакова. Ему прад'явлено абвінавачанне ў атрымліванні ўзяток у крупным размерам. Проведаўшы і іншыя дзеянні абвінавачанага, асуджэння па іншым абвінавачанні. На даний перыяд следствам у Рыбакова ізятыя сямі 100 тысяч долараў США, атрычаных ім у выніку супрацьпраўнай дзейнасці.

Бышнему руководителю БТ предъявлено обвинение в получении взятки

Бышнему председателю Национальной государственной телерадиокомпания Егору Рыбакову предъявлено официальное обвинение. Об этом «Интерфаксу» сообщили во вторник в пресс-центре прокуратуры Беларуси. Обвинение предъявлено в соответствии с частью 3 статьи 340 Уголовного кодекса — получение взятки лицом, занимающим ответственное положение.

В частности, уточнили в прокуратуре, данной статьёй УК предусматривается наказание в виде лишения свободы сроком от 7 до 15 лет с конфискацией или без конфискации имущества и лишение права занимать определенные должности.

Рыбаков был задержан 13 февраля, а 16 февраля арестован по решению заместителя генерального прокурора республики Виктора Пруса. Республиканская прокуратура возбудила уголовное дело в отношении Рыбакова — он подозревается в злоупотреблении служебными полномочиями, хищении и получении взятки от руководителей коммерческих структур за принятие благоприятных решений при заключении различных договоров.

(Из прессы.)

ЗЕРКАЛО

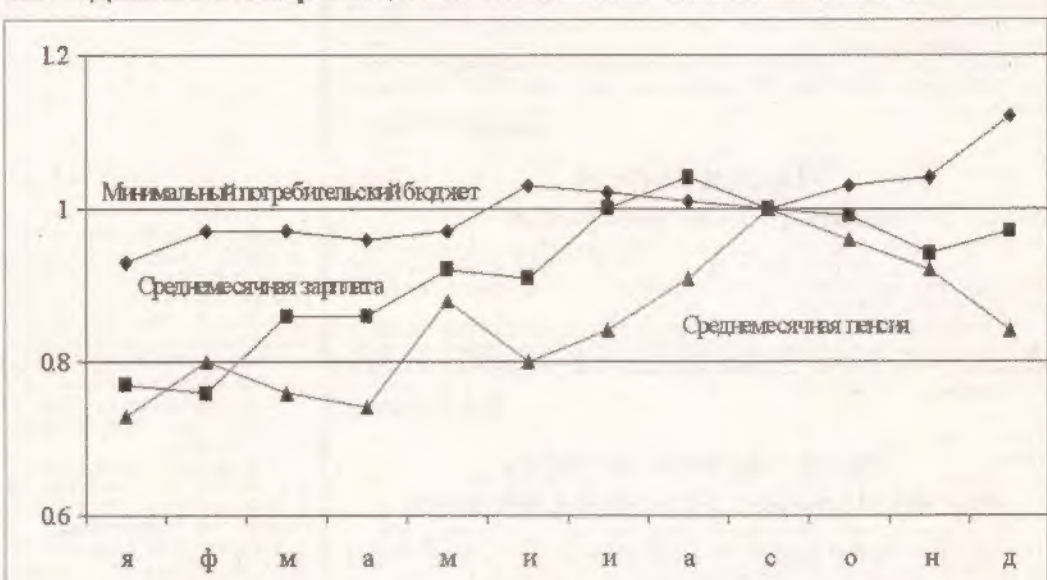
Грязные избирательные технологии — белорусский вариант

Как известно, белорусское избирательное законодательство содержит целую массу финансово-технических, назовем их так, ограничений для кандидатов, вознамерившихся стать депутатами или, что еще хуже, президентом страны. Контроль соблюдения этих норм — святая обязанность Центризбиркома. И уже известно много случаев ущемления претендентов с диспансами именно по причинам их нарушения (превышение выделенных расходов или появление неучтенной печатной продукции и т.п.). Что ж, «закон суров, но он закон!», как говорили древние римляне.

Однако практика показывает, что свои полномочия ЦИК использует весьма избирательно, лишь в отношении противников режима, не обращая внимания на аналогичные нарушения закона со стороны представителей власти. Об этом, в частности, можно судить по последней президентской кампании, завершившейся, как было объявлено, «звонкой победой» нынешнего главы государства. Как показывают данные официальной статистики, действия

властей по обеспечению этой победы можно рассматривать как прямую подкуп избирателей, а президента, как главу этой власти, следовало бы предъявить обвинения в использовании служебного положения в корыстных целях. На рис. 1 представлена динамика некоторых социально-экономических показателей в 2001 г., которая показывает, что непосредственно к моменту голосования в социальную сферу были предприняты массивные бюджетные вливания.

Рис. 1. Динамика некоторых социально-экономических показателей в 2001 г.

Чтобы упростить восприятие, показатели приведены к сентябрю 2001 г. — месяцу, в котором состоялось голосование. Для исключения влияния инфляции белорусской денежной единицы и роста цен, минимальный потребительский бюджет (МТБ) рассчитан в долларах США, а заработная плата и пенсия выражены в МТБ.

Поскольку «потребительская корзина» в 2001 г. не пересматривалась, то динамика МТБ показывает чистый рост цен в долларовой эквивалентности. Как можно заметить, на фоне общего годового роста с июня 2001 г. стало наблюдаться, наоборот, снижение цен, завершившееся как раз в сентябре. А в октябре цены взлетели вновь, причем такими темпами, чтобы наверстать «упущенное» за период их сдерживания.

Стремительный рост реальных доходов населения (зарплата и пенсия) также наблюдался только до момента голосования (то, что пик реальных заработков пришелся на август, ничего не меняет, так как в отличие от

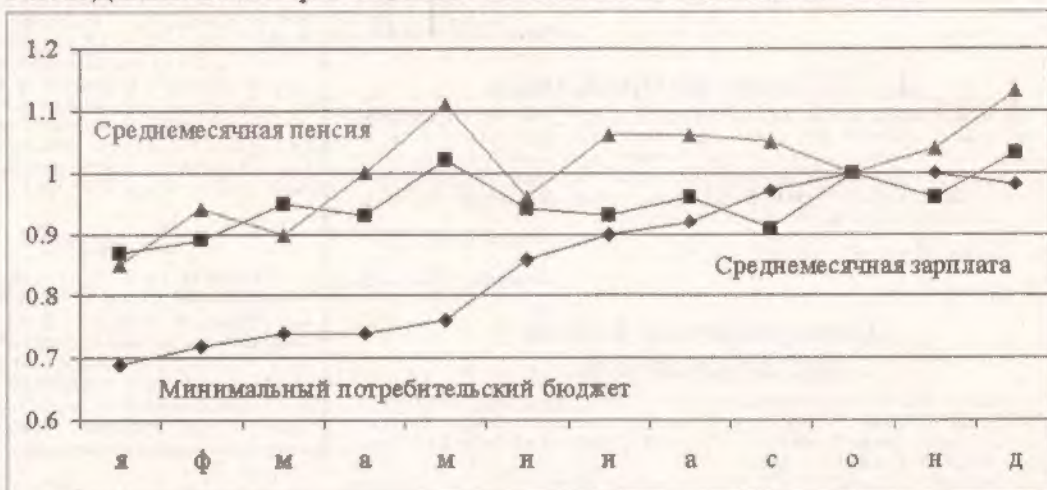
пенсий зарплаты в текущем месяце выплачиваются за прошлый). Далее начался резкий спад, поскольку необходимость в поддержке избирателей отпала. Такие действия властей следует назвать своим именем — «грязные избирательные технологии». О них официальные СМИ сообщают, например, в применении к России, где разные выборы идут почти непрерывно. Там эти технологии чаще всего имеют вид заведомо ложной информации, дискредитирующей политических оппонентов. Однако «грязные» технологии гораздо обширнее, о чем свидетельствуют, например, российское законодательство о выборах в Государственную думу начала прошлого века. В нем содержались, в частности, нормы, запрещавшие правительству применять любые финансовые меры, которые могли бы быть истолкованы как подкуп избирателей.

Что касается белорусского избирательного права, то наши власти неоднократно заявляли о его полном соответствии «миро-

вым стандартам» и, естественно, в отсутствии необходимости что-либо в нем менять. Однако, судя по приведенной информации, с ним далеко не все было получено. Нет, конечно, по отношению к политическим оппонентам А. Лукашенко все как раз так обстоит прекрасно: тут тебе и ограничение источников средств и расходов на избирательную кампанию, и объемов печатной продукции, и нормы «справедливого» выделения каждому кандидату нескольких минут эфира на местном радио в ночное время и т.п. Но в отношении использования действующим президентом государственного бюджета для получения электоральных преимуществ в Избирательном кодексе ничего не сказано. Президента, понятное дело, это устраивает, а назначенные им ЦИК или парламент конфликтовать со своим работодателем вряд ли будут.

Для сравнения рассмотрим динамику этих же показателей в 2000 г., когда состоялось выборы в нижнюю палату парламента (рис. 2).

Рис. 2. Динамика некоторых социально-экономических показателей в 2000 г.

Как можно видеть, никаких финансово-экономических мер, которые могли бы способствовать победе определенных кандидатов в депутаты, власти не применяли. Так, цены весь год permanently росли, вне всякой связи с моментом голосования. Колебание размеров заработков в течение года также не указывает на наличие связи с октябрьским голосованием — перед ним, в сентябре, они даже несколько упали. Что касается пенсий, то они к периоду голосования несколько месяцев подряд

снижались. Отсюда следует, что бюджетные вливания осуществлялись только в период мероприятий, имеющих принципиальное значение лично для президента. Парламентские кампании таковыми до сих пор, видимо, не являлись.

Как известно, осенью предстоят очередные парламентские выборы. Одновременно в обществе активно обсуждается проблема третьего президентского срока, заинтересованность в котором не отрицает и сам А. Г.

Казалось бы, это разные вещи, тем не менее многие эксперты полагают, что одновременно с выборами будет проведен референдум по изменению Конституции. Сегодня еще рано говорить о проявлении каких-либо тенденций, однако к осени поведение экономических индикаторов может достаточно надежно свидетельствовать о намерениях властей.

А.СОСНОВ, кандидат экономических наук, НИСЭПИ.

ГДЕ ЭТО ВИДАНО...

Убил мать

Рабочий КСУП «Союзхоз Шарыповский», что в Буда-Кошелевском районе, 35-летний Валерий Бириков любил прикладываться к чарке. А употребив не одну, поднимал руку на родную мать.

Постоянные избиения женщины стали чем-то вроде ритуала пьяного языка. Особенно участились побои в прошлом году. Мать стала жаловаться, стараясь, как говорится, не выносить сор из избы. Напрасно — в один из вечеров сынок так набрался, что набросился на женщину, как лютый зверь.

Впоследствии судебно-ме-

дицинский эксперт насчитал в теле жертвы не менее ста (!) ударов. Кровавые раны в мозг и разрывы печени привели к разлитию шока тяжелой степени и наступлению смерти на месте происшествия.

Непугувый сын по приговору Гомельского областного суда отправлен на восемнадцать лет в исправительную колонию уси-

ленного режима, где одновременно придется проходить курс принудительного лечения от хронического алкоголизма.

В юные концы, аккурат к предпенсионному возрасту преступник выйдет на свободу. Но на отпущение тяжкого греха — убийства матери — ему рассчитывают врать ли можно...

СУД!

За выбитый глаз пять лет тюрьмы

Отношения тещи и зятя давно стали одной из любимых тем народных анекдотов. Но отнюдь не анекдотически закончилась поездка в семью дочери, проживающей в Светлогорске, пожитой женщины.

Зять встретил ее в состоянии подпития. Впрочем, к тому времени брак его с дочерью приехавшей в гости тещи распался — злоупотреблял 40-летний Владимир Ксендовский всякой гадостью, способной возгордиться от спички. Разве что адетон с бензином еще не пробовал. У хозяйки неожиданный визит вызвал не такую радостную реакцию, как у детских персонажей картины Репина «Не ждали».

По приезде скандала не по-

лучилось — он возник... в три часа ночи, когда экс-зять полез в холодильник за закуской. В ответ на замечание выпивоха тут же в хвост своей закуской нормативной лексики. Когда кладешь ругательство иссяк, хозяйка ничего лучше не придумала, как ударить женщину в лицо... В результате потерпевшая лишилась зрения на один глаз. А это уже криминал, и стандартными пятнадцатью сутками дважды

судимому зятю отделаться не удалось.

Суд Светлогорского района за умышленное причинение тяжких телесных повреждений изолировал домашнего дебошира в исправительную колонию строгого режима на пять лет. По месту отбытия наказания ему предстоит пройти курс принудительного лечения от хронического алкоголизма.

Михаил ОГОНЬКОВ.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

150 *пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі*

Алесь ДРАБЧУК.

СПОВЕДЗЬ

Адпунічэнне грахоў

Зімовым надвечоркам я ішла ад сестры, што была замужам у нашай вёсцы, і ўбачыла на сваім падворку падводу. Конь, выпалены і накрыты старым маміным какухом, смачна хрумстаў з торбы алёс.

Не паспела ўзліцца за клямку, як з сямейныя вышчыла мама і, ні слова не кажучы, пацягнула мяне ў каморку.

— Сваты да цябе, Маня, — зачыніўшы дзверы, шапнула яна. — Удзевы з Лазаня. Я яго дала. Жонка летас памерла. Ёсць дзяўчынка пахоў дванаціцца. Чалавек ён добры, гаспадарыны, не п'е. Але што дзяўчынка... Глядзі сама, Маня.

— А што тут глядзец? Быццам бы мне дваццаць, што лічэ жаман разважаш. Да сарака ў дзесяці дасядае, ніхто, бачыш, не ўзяў. Тут не тое, што за ўдзевы, за чорта з рагамі пойдзеш.

Старэйшыя ён за цябе, — папярэдзіла мама.

— Нешта?

— На семнаццаці гадоў. А дзіця малое, бо позна жаніўся. — Пайду за старэйшага.

Я была гатовая ісці хоць за каго, бо да смерці надасцучы касыя погляды братаваў. Ды і брат не быў у захапленні ад майго доўгага дзявоцтва. У іх ледзь не кожны год нараджаліся дзеці, і шмат па гадзе белы чавенер жаўнуў, а братаваў зноў хадзіў з вылікам жыццём.

Тут і мама была лішняя, не тое, што я.

Удзевы былі стары, але яшчэ моцны. Сярэдняга росту, карнаваты, з чорнымі, ледзь каранутымі сівымі, валасамі. Карыя вочы пазіралі па-малодому задорна.

Я схадзіла па сястры з мужам, мама кінула свайго брата з жонкай, і ў гэты ж вечар мяне сасваталі. Пачалі рытавацца да вяселля.

— Замуж замужам, Маня, але ж каб ты дзіця хоць глядзела. Сваіх не маючы, то не надта і чужое пакажэш, — не раз казалі сястры.

— Што ты прычапілася з гэтым дзіцём? Дзяўчынка ўжо мае дванаццаць гадоў. Умее ўсё рабіць па гаспадарыні. І ён, кажучы, працавіты. Я буду жыць паўнацэнна. Ды і сваё дзіцяці ашчэ, можа, нараджу. Што мне чужое.

Васілле ладзілі праз месяц, неўдзелье канцы лютага. Ён не хацеў ніякіх гульняў, але я настывала. Аздала белую сукенку, валом, усе як мае быць.

— От, смейшы людзей, — махнула рукой сястра, глянуўшы на мяне ў такім убоды. — Не было таго ў парку, то не трэба і шмат.

— А мне і шмат у парку. Як каму даволіцца. Я першы раз замуж іду. Не ўдава, не разведзеная.

Калі мы прыехалі да шлюбца, то я была азуллена: майго мужа ведае кожны, называе яго па імені. Ён абавінаўся і выходзіў з касыцеля, ён даў мне ў рукі кулёк з цукеркамі і пернічкамі.

— Завялі ад мяне дзяўчынка. І паміж таі павінен звязішы ёй маці, інакш возьмеш на сябе вялікі грэх.

У Лазаня, да майго новага дома, мы прыехалі, калі ўжо сцягнута. Пад гэты гармоніка ўвайшлі ў хату, і я нібы спатыкнулася аб позір дзяўчыны, што стала ля печы. З яе вачэй

каціліся слёзы. Усе навокал былі вясёлыя, а яна плакала.

— Нядобры знак, — шапнула я мужу.

— Ат, не жавай. Дзіця яшчэ ды і маці памятае. Усяго год мінуў, як з гэтага пакоя вынеслі яе труну, — і, раптам зразу меўшы, што сказаў не вельмі падыходзячыя словы, апустыў вочы і ціха прамоў: "Даруй".

Потым, калі гэты падвешаны выйшаў на сярэдзіну хаты танцаваць, муж падвёў да мяне падарунак.

— Пазнаёсся, Яня, гэтая жанчына цяпер — мая новая жонка. Ты павіна яе паважаць і называць мамай.

Я аддала дзяўчыны ксендзаў гасцініцу. Яна ўзяла, падзякавала, але на бачыках словы не адказала.

— Дык будзеш называць мамай? — перапытаў ён.

— Не, мама памерла, і другой у мяне не будзе ніколі. З яе вачэй зноў пакацілі слёзы.

— Ізаі, потым пагаворым, — прамоўляў неадважліва бацька.

Гаворка тая ні потым, ні праз потым ні да чаго не прывяла: дзяўчынка адмовілася называць мяне мамай. Звала проста: дэтка Маня. Зыркала з-пад ільба чорнымі вачынямі і ні ў якую гутарку са мной не старалася не ўступіць. Адно інакш: яна ўсё рабіла па гаспадарыні. Паводзіла сябе так, нібыта мяне ў хаце не было. Не грубіла, не капынілася, але і не ўсміхалася, ніколі не радалася. Такія дванаціццацігадовыя бабункі.

За гэту незлічэнную самастойнасць і сур'ёзнасць я проста ўзненавілася яе. Быць не біла, а папяркі сымпалі на дзіцячую галаву, як зерне з дзіравага мідзіш. Што ё яна ні рабіла, што ё яна ні сказала — усе мне не падбалася.

дзяўчынку з хаты і паклаў на сваё сена.

— Што з ёй? — з трывогай спытаў муж.

— Не памрэ, чорт яе не возьме! — выпаліла я.

У Яні лопнуў апендыцыт. Урачы ледзь яе выратавалі.

Пакуль падарыша ляжала ў балыніцы, сусед афармляў дакументы, каб здаць яе ў школу-інтэрнат. Мы дзавесаліся пра гэта ад майей сестры, якая спецыяльна на прыёмына сказаў гэтую навіну.

— Як табе не сорамна, Маня? — дэпыталася яна. — Такі грэх, такі грэх! А пра шмат, шмат, я і кажаць не хачу, але скажу: нелюдзь ты!

Адразу з балыніцы дзяўчынка пахала ў той інтэрнат, а мы з суседзі перасталі размаўляць. Не пакінулі іх на хрэсьбіны, калі ў мяне нарадзіўся сын.

Мінулі гады. Сын вырас. Калі ён скончыў тэхнікум сувязі, памёр муж. Падарыша закончыла медыцынскія вучылішча, выйшла замуж і жыла ў суседнім раёне.

Пасля смерці мужа ўсё ў майм жыцці пакацілася пад ахдон. Сын спыўся, і замест аддзялення сувязі, дзе працаваў, апынуўся на калгаснай ферме, а потым на два гады загрымеў у лясную-прадоўны прафінансый, іншымі словамі — турму для алкаголікаў.

Памёрла мая мама. Ад усяго перажыцця мяне пачалі моцна балесці ногі. Адночыны пералазіла праз парог і, зачыніўшыся, упала і стукнулася галавой аб падлогу.

Доўга ляжала ў балыніцы і аднойчы ачула, што настая чэ памірае. Калі прыйшла наведваць сястры, я папрасіла, каб прывёла ксяндза. Паставіла яна.

— Пачакай, перш лаваную Яні. Як прыдзе, папрасі ў яе прабачэння. Толькі яна можа адпусціць твае страўныя грахі. Калі Яня даруе, тады паклічы ксяндза.

— А як не прыдзе?! — спалодалася я. — Што я ёй добрае зрабіла? Адно год прынесла...

— Божа, можа, хоць перад смерцю да цябе дайшоў, што ты нарабіла ў гэтым жыцці? А колькі ж я табе казала, колькі папярэджвала, — закручышы далонямі твар загаласіла сястра.

Яна прыхалася наўзбур. Павітаўшыся, паклала на балынічную тумбочку апельсіны, цукеркі, паставіла слоік з кампотам.

Яна слухала мяне моўчкі, раз-пораз выціраючы з вачэй слёзы.

— Я паміраю, Янечка. Даруй мне за ўсё. Як даруеш ты, то даруе і Бог...

Мне жыццё баліць, — прамоўляла і адварнулася да сцяны.

Муж павінен быў тэрмінова ехаць у райцэнтр, і пакуль ён вернецца, кароў пагнала я. Аж да палудна прайшла ў полі. А калі ён вярнуўся дадому, з гневам выгаварыла:

— Напуні гэту гультайку! Паўдзень у локцы прывалася. Хоць быць пачуў, прапалола, калі кароў пасвіць не хоча.

Муж схваціў рэмень, сцягнуў дачку з ложка і спаласваў ёй скуру. Яна не прасілася, не плакала, але калі скончылася экзекуцыя, паволь пайшла да суседкі. Праз гэты паўдзеньны мы ўбачылі, як сусед, падганушы да домы падводу, на руках вынес

доктар філалягічных навук Міхась Тычына. У сваім грунтоўным артыкуле "Пад знакам Быкава" ён вельмі правільна азначае: "У нас ёсць Быкаў, і значыцца, ёсць падставы для таго, каб ганарыцца сваёй Беларуссю. Быкаў ратуе нас ад прыніжэння і ганьбы, у якой мы сядзім, як у вучэнай яме, саромеючыся, і не забастаўна, называючы ў чыны-званыя свецы, што мы беларусы. Эпоха, калі нам пашанавала жыць, — гэта эпоха Быкава. Мы — нашы Скарныя, Каліноўска, Купалы, Быкава. Дзіка ўявіць пэнісменніка, які б так машына і металычна думаў пра лёс свайго

народа, з такім трагічным напамінаў перажываў, быць звыш свецу. Нездарма імя Быкава нбыло ў еўрапейскай вядомасці".

Эпіграфам да апаганікі Быкава Быкава "Выбраныя творы" Міхась Тычына паставіў вельмі верныя і сімвалічныя радкі з вершы Рыгора Барадуліна:

Буду часам ідзці раструшчаны, Сеем разумныя стаміцы ад крыкаў. Васілкам у жыве Беларусіны Назірэды застанецца Быкаў!

Ніна КУДРЭЙКА.

СТОП-КАДР

Напрыканцы мінулага тыдня наспрашнікі адзначылі сваё свята. Ветэраны пагранічнай аўдыа ж, уключалі кветкі да помніка Ф.Дзяржынскаму ў Мінску. У чынізаваным сёце ён лічыцца большавіцкім катом, а ў Беларусі — "Жалезным Феліксам".

Фота photo.bymed.net

Вужа затрымалі, але адпусцілі

Вельмі страйдай змэй падаўся жыхарцы шматпаварковага Віцебскага дома невялікі вуж, нечаканна знойдзены гаспадарыні ў яе кватэры.

На тэлефоне выклік хуценька прыходзіў моцна хлопцы з мясцовага аварыйна-выратавальнага атрада "Віцязь".

Добра, што гаспадыня кватэры не памкнулася збегчы самую бясскрыўдную змяю Беларусі, а ў выратавальніку хапіла розуму і адукацыі, каб асцярожна выцягнуць мірную істоту з-пад кухоннай шафы і адвесці ў блэйзый лес.

Навукоўцы Віцебскай акадэміі ветаэрафарнай медыцыны ўважліва бачылі "Віцязя" за спадгаліўшым да рэшткі і патулачы, што на мяжы вясны і лета, калі вужы прычынацца пасля доўгай спячкі, яны пактуюць ад холоду і голду, а таму вымушаны шукаць паратунку ў чалавечым жытлі, выдаць, спаласваючы янышчы ў дамах шэпы куток і нейкую ежу, каб пратрымацца да надыходу лета.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

1 чэрвень

АўТОРАК
Уск. 4.45 Зах. 21.32
Даўж. днх 16.47
Поўня 3 чэрвеня

Леванарда ЮРГІЕВІЧ.

Архітэктар — закладнік ідэалогіі

Шаноўны спадар Васілевіч! Гэты мой ліст — асабіста Вам, а не ў разлічэнне. Прачытаўшы Ваш артыкул у "Народнай волі" за 6 мая "Вясна музей" у Мінску, я даведаўся аб выставе, прысвечанай архітэктару М.Бакланаву, за што Вам вялікае дзякуй. Але мне вельмі захацелася выказаць Вам маю нягледу з Вашымі ацэнкамі творчасці гэтага архітэктара і тых часоў.

Вашыя ацэнкі і меркаванні абспрашваю на шырока распаўсюджаным мф аб шырокіх магчымасцях і аднаасобнай адказнасці аўтара-архітэктара ў савецкіх і постсавецкіх варунах. Быццам бы практыцы не абмяраюваўшы, не ўзгадняючы, не зацвярджаючы, а са стала архітэктара адразу трапляючы на будоўлю.

Алізным казачкавым архітэктару ў часы М.Бакланова была савецкая дзяржава ў асобе чыноўнікаў ад ідэалогіі. Усе пытанні архітэктурнага стылю вырашаліся ў Маскве. Да пастаноўкі аб барабаше з "архітэктурнымі праязнерасіямі" алізным магчымым стылем быў так званы "сацыялістычны рэалізм". На шчасце, асновы гэтага стылю была вялікая еўрапейская класіка з яе практыкай і вопытам некалькіх тысячгадоў.

Гэта ўзабачае Беларусь хоць і пераймальным, але высокамастацкімі практыкамі фарміравання гарадскога асяроддзя, бо трэба прызнацца, што наша краіна надзвычайна бедная па паўнавартаснай архітэктурнай аб'екты кожнага са стылю. Да таго ж стыль на аснове класікі налкая адпавядаў узорнай тэхнічнай базы будаўніцтва таго часу.

Ну а што такое бурнае будаўніцтва без апоры на лепшы дасягнуты архітэктурны мінімум, вызрана прадэманстраваў наступнымі дзесяцігоддзі, калі па новым загадз Масквы абавязковым стала выкарыстанне спрошчанага, даволі прымітыўнага архітэктурнага мовы. Нават пануючы ў нас сёння "еўрастыль" не дасягае мясцовым выкананні мастацкага ўзроўню архітэктурны Беларусі, створанай у 1946—1958 гадах.

Я ўспраўняю, што ашчыняць таго іі інашага архітэктара ва ўмовах таго часу варта не тым, у якім стыль ён працаваў (ён фактычна выбару не меў), а па тым, наколькі па-майстарску ён карыстаўся магчымасцямі і прыёмам стылю — а ён ён валодаў кампазіцыяй, прапорцыямі, распрацоўкай дэталей, ачуваў маштабнасць. Калі зыходзіць з гэтых крытэрыяў, М.Бакланав заслужуе толькі

павагі.

На жалі, беларускае грамадства не прылучана да ўважлівага погляду на архітэктурну, да больш-менш глыбокай яе ашчыня. СМІ вельмі прымітыўна паданоў гэтую тэму — у большасці гэта ўхваляе, часцяком перабольшанае, а зрэдку — крытыка з прысмакам скандалу.

Хашелі Вы гэтага іі не, у Вашых словах чуоцца папрокі да архітэктара Бакланова, які ён не заслужыў, ачуваецца зневажаальнае ашчыня. Якія крокі ўбод ад канонаў ён бачыў зрабіў? І ў які бок? Я не зразу-мёў. Усё, што Міхалі Іванавіч зрабіў для Беларусі, зроблена добра. Класічныя формы ён выкарыстоўваў без пампэзнасці, памяркова і па-майстарску. А ў Вас, на жалі, не знайшоўся для яго ніводнага добразычлівага слова. Гэта, дарэчы, у чарговы раз прышывае прыкору трышчыню непавялі да творчасці архітэктара, падуштурваючы інакш да праштута такога стылю гаворкі.

Вас такія думкі і пачуцці выклікала ў мяне публікацыя. Спаласваю, што не пакрыўду Вас гэтым "сенсаем зваротнай сувязі".

З павагай —

І.М.БАЙЦОЎ, архітэктар.

Скажи, Антон...

Рубрику ведет Антон ЛЮБИЧ

Фота photo.bymed.net

Как скоро племянница получит эстонское гражданство?

Моя племянница выходит замуж за эстонца. Хотелось бы узнать, как скоро она получит эстонское гражданство? Смоет ли она свободно перемещаться по Европейскому Союзу или для нее сохранится визовый режим?

Валентина МЕЛЬНИЧУК, Минск.

Чтобы получить гражданство, вашей племяннице нужно будет прожить в браке со своим эстонским избранником не менее пяти лет, после чего она сможет ходатайствовать о получении эстонского гражданства. Дополнительными условиями для получения эстонского гражданства являются:

1. знание эстонского языка;
2. знание Конституции Эстонской Республики и Закона о гражданстве;
3. наличие постоянного легального дохода;
4. лояльность по отношению к эстонскому государству;
5. принятие присяги установленного образца.

Решил обратиться в суд

Не могла бы ваша газета подсказать, как белорусскому гражданину обратиться в Европейский суд по правам человека?

Михаил САЛЬКОВ, Минск.

Уважаемый Михаил! Белорусские граждане не имеют права обращаться в Европейский суд по правам человека, поскольку Беларусь не является членом Совета Европы. Единственной международной правовой организацией, куда Вы можете обратиться, — это Комитет ООН по правам человека.

Для того, чтобы Ваша жалоба была рассмотрена, она должна удовлетворять следующим условиям:

1. Касаться только тех прав, которые предусмотрены в международных пактах.
2. Не должна быть анонимной.
3. До подачи заявления заявитель должен исчерпать все средства правовой защиты, предусмотренные национальным законодательством.

На решение Комитета национальные власти должны ответить в течение 6 месяцев.

За более подробной информацией обращайтесь в представительство ООН в Беларуси по адресу: 220050 г. Минск, ул. Кирова, 17. Тел. (017) 227-48-76, 227-81-49, 227-45-27, 227-38-17, факс 226-03-40.

Еще раз о централизованном тестировании

Подскажите, принимаются ли результаты белорусского централизованного тестирования вузами России?

Марина АДВОТЬЕВА, Гомель.

Марина, результаты белорусского централизованного тестирования вузы России не принимают, но каждый белорусский школьник имеет право на платной основе пройти централизованное тестирование в России. Об условиях его проведения в Беларуси можно ознакомиться в Министерстве образования Беларуси или в Республиканском институте контроля знаний. Тел. (017) 226-51-59, 220-99-09.

Могу ли я получить пенсию без паспорта?

У меня паспорт гражданина СССР образца 1974 года. На почте мне сказали, что больше по нему не пенсию выплачивать не будут. Действительно ли, что я вообще не смогу получить пенсию, или же можно получить по какому-нибудь другому документу?

Константин ЖУРОМСКИЙ, Витебск.

Константин Владимирович! Вам обязаны выплатить пенсию вне зависимости от того, есть у Вас паспорт образца 1996 года или нет. Наличие паспорта нового образца не является обязательным условием для получения пенсии. Главное, чтобы у Вас при себе был документ, удостоверяющий Вашу личность, а также пенсионное свидетельство. К документам, удостоверяющим личность, относятся воен-

ный билет (для военнослужащих, не имеющих паспорта), форма №9.

Как защитить права потребителя?

Скажите, какие права имеет потребитель в отношении обмена и замены товара, если обнаружены его дефекты? Обязан ли продавец удовлетворять требования покупателя?

Ольга ГАВРИЛОК, Минск.

Потребитель, которому продан товар ненадлежащего качества, если его недостатки не были оговорены продавцом, вправе по своему выбору потребовать замены недоброкачественного товара товаром надлежащего качества, или соразмерного уменьшения покупной цены товара, или незамедлительного безвозмездного устранения недостатков товара, или возмещения расходов по устранению недостатков товара. Потребитель вправе потребовать замены технически сложного товара или дорогостоящего товара в случае обнаружения существенных недостатков товара (существенного нарушения требований к его качеству). Перечень таких технических сложностей товаров утверждается правительством Республики Беларусь. В случае обнаружения недостатков товара, свойства которого не позволяют устранить эти недостатки (продолжительные сроки по устранению дефектов товара и т.п.), потребитель вправе по своему выбору потребовать замены такого товара товаром надлежащего качества либо соразмерного уменьшения покупной цены. Если покупатель не желает обменивать товар ненадлежащего качества, то он имеет право расторгнуть договор купли-продажи (ст.19 Закона РБ "О защите прав потребителей").

При расторжении договора розничной купли-продажи потребитель вправе потребовать возврата уплаченной за товар суммы, а также возмещения разницы между ценой товара, установленной договором, и ценой соответствующего товара на момент добровольного удовлетворения его требования, а если требование добровольно не удовлетворено — на момент вынесения судом решения (п.4 ст.25 указанного закона). При этом потребитель по требованию продавца и за его счет должен возместить полученный товар ненадлежащего качества. При возврате потребителем уплаченной за товар суммы и возврате товара, за который покупатель не несет сумму, на которую понизилась стоимость товара из-за полного или частичного использования товара, потери им товарного вида или других подобных обстоятельств.

Отсутствие у потребителя документа, подтверждающего факт покупки товара, не является основанием для отказа в удовлетворении его требований. Для подтверждения факта покупки товара могут использоваться свидетельские показания, элементы упаковочного материала (тары), на которых имеются отметки, подтверждающие, что покупки товара осуществлялся у данного продавца, а также документы и другие доказательства, указывающие на осуществление покупки товара у данного продавца.

Потребитель вправе предъявить предусмотренные статьей 19 Закона "О защите прав потребителей" требования продавцу или изготовителю в отношении недостатков товара в течение гарантийного срока или срока годности, установленных изготовителем. В отношении товаров, на которые гарантийные сроки или сроки годности не установлены, потребитель вправе предъявить указанные требования, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя устранить недостатки, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков товара, если недостатки обнаружены в течение двух лет со дня передачи им потребителю, а в отношении недвижимого имущества — в течение трех лет со дня передачи его потребителю, если более длительные сроки не установлены законодательством и (или) договором. Следует при этом помнить, что если потребитель лишен возможности использовать товар по назначению, заставить продавца, изготовителя или производителя исполнить свои обязательства по устранению недостатков